

– får seniorene på nett

*Seniornettkonsulenter
i aksjon*

Da er jeg ikke
så dum

Side 4

Sikrere
mobilbruk

Side 8

Skrive ut direkte
fra mobilen

Side 26

MAI 2020

Utgiver: Seniornett

Ansvarlig redaktør: Kristin Ruud

Magasinredaktør: Tarja Marita Tamminen

Redaksjon:

Geir Arge

Bodil Brøgger

Thomas Eckersberg

Annette Hannestad

Liv Storm Hesle

Sølvi Kristiansen

Tore Langemyr Larsen

Sonja Nilsen

Anne-Mari Simers

Tarja Marita Tamminen

Journalistiske bidragstere:

Geir Arge

Joop Cuppen

Thomas Eckersberg

Torill Engan

Annette Hannestad

Sølvi Kristiansen

Tore Langemyr Larsen

Kristin Ruud

Anne-Mari Simers

Tarja Marita Tamminen

Foto:

Kirsten Moe

Torill Engan

Hanne Libakken

Grafisk formgivning og trykk:

Hamar Media as avd. Nydal

www.hamarmedia.no

Distribusjon:

Adressering & Konvoluttering AS

Opplag: 17 000

Seniornett

www.seniornett.no

Postboks 1002 Sentrum, 0104 Oslo

Tlf. 22 42 96 26

Besøksadresse: Dronningens gate 6, Oslo

E-post: kontor@seniornett.no

ISSN 2464-4358 (trykt utg)

ISSN 2535-4361 (online)

Innhold

Leder	3
Da er jeg ikke så dum	4
Tips og triks	6
Ti tips for sikrere mobilbruk	8
På reise med mobilen	10
Anbefaling ved kjøp av mobiltelefon	13
Operativsystem iOS eller Android	16
Find my phone	18
Nyttige apper	20
Hva er chat?	22
Legg til skriver til PC	24
Skriv ut direkte fra mobilen	26
Generalsekretærens hjørne	27
Seniornett Røros	28
Gratis datahjelp for medlemmer	30

**Vil du bli medlem
i Seniornett?**

Ring 22 42 96 26 eller
gå inn på www.seniornett.no

Leder

Dette magasinet er blitt gjort ferdig i en spesiell tid. Redaksjonen har vært tvungen til hjemmekontor og tilegne seg nye samarbeidsmetoder med forholdsvis bratt læringskurve.

Heldigvis var mange sider i manus allerede helt eller delvis ferdig tidlig. Mandag 9. mars var vi som vanlig samlet på kontoret til Seniornett i Dronningens gate. Men uken etter møtes vi på nettet og gjorde alle artiklene ferdige for inn-sending til trykkeriet 23. mars. Vi gjennomførte et telefonmøte, sjekket at alle filene var klare og riktig lagret for forsendelsen.

Trykkeriet sendte raskt førstekorrekturen tilbake. Vi leste gjennom alle sammen og kom med rettelser. Redaktøren la inn alle kommentarer og endringer i korrektoren. Med god hjelp fra staben i Seniornett fikk vi satt opp et «live-møte» og kunne se hverandre og diskuterte ordbruk, tegnsetting og hvordan sidene skulle se ut. Ved hjelp av delt skjerm kunne alle følge med mens redaktøren jobbet med korrektoren online. Da vi var kommet til andrekorrektur var hele redaksjonen blitt digital!

Vi kom i mål med et nytt magasin, tross større tekniske utfordringer enn det pleier å være.

Her er noe av det vi tar opp i dette magasinet.

Visste du at som medlem i Seniornett får du gratis datahjelp av oss hvis det oppstår problemer med PC, nettbrett eller smarttelefon. Vi kan hjelpe deg på mange forskjellige måter.

Dette nummeret handler for en stor del om å bruke mobilen som en datamaskin, og andre tips og triks for å bruke den. Har du tenkt på hvor trygt det er å bruke din mobil? Vi har samlet gode råd fra nettvett.no for hjelp til sikrere mobilbruk. Det er viktig å bruke mobilen som om det var et bankkort.

Du får også råd om å koble en skriver til PCen, forstå hva en chat er og om operativsystemer for mobil.

Tarja Marita Tamminen
Redaktør

Da er jeg ikke så dum

Smarttelefonen har gjort sitt inntog over det ganske land og i alle aldersgrupper. Vi tenker vel ikke alltid over alle de muligheter som finnes og hva det er.

Sølvi Kristiansen

Det er ikke alltid så lett å følge med på alt som skjer, være pålogget. En eldre dame sa til en venn at hun var ikke på nett. Ja, men du har jo telefon – hva bruker du den til da? Først og fremst ringer jeg med den, men jeg leser også avisen. Ja, og så går jeg inn på nettbank og betaler regninger. Det er veldig greit. Da er du jo på nett da, var svaret fra vennen. Da er jeg ikke så dum da, sa den eldre damen og smilte litt forundret.

Det blir færre som har fasttelefon, men noen synes fortsatt det er trygt å ha det. Kjekt å ha hvis man har forlagt mobilen, da kan man ringe for å høre hvor den ligger hen. Gjelder spesielt den eldre generasjonen.

Vi kan vel si at nesten alle husstander har et nettverk, wifi, innen dette området er det flere leverandører. Hvis vises øverst på telefonen din er det et symbol som indikerer at du er på et wifi-nett. Mobilen kan kobles automatisk til

operatørens mobildatanettverk hvis det ikke er et wifi nettverk tilgjengelig. Dette må du tillate ved å slå på «Mobildata» under innstillinger, men det kan koste penger avhengig av den typen abonnement som du har.

3G og 4G er betegnelser på generasjoner av mobilnettverk. Når du går hjemmefra kobles du til et slikt nettverk. Forskjellen ligger i hastigheten, nå er neste generasjon, 5G, på vei inn og det vil bli enda raskere, og kobler enda flere mennesker til internett. 3G nettet skal utfases, fordi vi må ha mere kapasitet.

Tilbake til vår dame som fant ut at hun ikke var så dum. De som får en mobil, kommer etter hvert inn i hvordan den skal brukes. Det er slutt med å vente på summetonen, yngre mennesker aner ikke hva det er. Nå har de fleste eldre mennesker mobil, og det sendes meldinger og bilder i alle retninger. Repertoaret øker etter hvert som vi blir tryggere til å bruke den. Det er litt spennende.

Mobilen kan brukes til mye mere enn bare å ringe. Sende SMS (tekstmeldinger, beskjeder), en enkel måte å gi og motta meldinger på. Du får gitt beskjed uavhengig av om mottager er opptatt eller ikke.

Hva med alle de nydelige øyeblikksbildene som verserer frem og tilbake. Vi blir helt henført, og de gir alle mye glede. Det dukker opp skjønnne barnebarn, vakre landskapsbilder og fremmede steder. God kvalitet er det også blitt på bildene.

Vi lærer oss ikke nye telefonnummer mere, alt er kodet inn i mobilen. Det er kanskje ikke så dumt å prøve å huske noen nummer utenat. Du kan glemme mobilen, og må spørre om å få låne en.

Tenk så enkelt det er å lese aviser, i det hele tatt få nyheter på mobilen.

Du kan alltid være oppdatert på det siste som skjer hvis du ønsker. Mange av nyhetsformidlerne sender også en melding når det kommer en viktig nyhet. Da kan du gå inn og lese hva dette gjelder.

Nettbank, lettvin og greit. Regninger betales, du kan til enhver tid bli oppdatert på hva saldoen din er. Er det noen som har lagt ut noe for deg, enkelt og greit, du Vippser over penger. Et nytt begrep sniker seg inn i vårt vokabular.

Hvis du ikke ønsker å bli forstyrret av ringing, er det noe som heter **Ikke forstyrret** under Innstillinger. Undersøk om din telefon har den muligheten. Du kan legge en tidsplan og kun tillate anrop fra bestemte personer. Lurt å bruke **Ikke forstyrret** fra kveld og til neste morgen, da slipper kun enkelte personer gjennom. Følg bruksanvisningen, så er det veldig greit.

Hva ellers kan det være nyttig å bruke telefonen til? TV-programmer kan du finne, du kan bestille kino-, teater- og konsertbilletter. Enkelte mobiler har en helseapp hvor du kan legge inn medisiner og annen nyttig data. Personer med høreapparat, kan styre styrken på det via en app.

I tillegg er det mange spill du kan bruke på mobilen også. For Sudoku er det kun å laste ned en app, du trenger ikke å være på nett når du spiller. Spennende er det også. Wordfeud som er Scrabble i nettformat. Der har du en motpart. Det gjelder å være kreativ hvis du skal vinne. Spill kan være fin trim for hjernen, og det finnes veldig mye å velge i.

Det man kan si om mobilen, den er blitt en liten tidstyv. Mange eldre er like ivrige som de unge.

Tips og triks for mobil

Synes du telefonen din har for liten skrift? Det er enkelt å stille inn telefonen slik at skriften blir større, endre fargene, bruke smarttelefonen som lommelykt eller lagre et skjermbilde. I denne artikkelen kan du lese om disse innstillingene som er innebygget i smarttelefonen.

Tarja Marita Tamminen

Skjerm og tekststørrelse er det tilgjengelige valget som brukere flest synes er nyttig. Dette er noe du finner under Innstillinger (Skjerm og lysstyrke) på iPhone og Tilgjengelighet på Android. Her kan du prøve deg frem hva som passer for deg. Halvfet tekst er gjerne noe godt voksne liker, siden de oppfatter teksten som litt tydeligere og litt lettere å lese uten å måtte hente lesebrillene.

Større tekst tar deg til en side der du kan holde fingeren på ringen og føre den frem og tilbake inntil du har funnet den tekststørrelsen som passer for deg.

Kontrast og tekststørrelse

Du kan også velge å øke kontrasten mellom appens forgrunn- og bakgrunnsfarge. Her kan du bare prøve deg frem med å stille den av eller på og velge det du foretrekker. Endringen vises rett i skjermen, slik at du ser endringen umiddelbart. God kontrast øker lesbarheten, spesielt i litt dårlig lys er den en svært nyttig funksjon for godt voksne brukere. Tekststørrelse-funksjonen er noe de fleste smarttelefoner har.

Hvordan er det best å lade telefonen? Er det best å fullade eller holder det å lade bare litt?

Batterilevetid på smarttelefoner er et mye diskutert tema. Mens man før i tiden kunne slippe unna med å lade telefonen én gang i uka, må man i dag gjerne lade daglig.

Dagens batterier trives best når kapasiteten er på rundt 40 %, det anbefales derfor å lade når batteriet er litt under 40 % til det kommer opp til omtrent 80 %. Ved å lade i kortere perioder, slites batteriet mindre enn hvis det går fra null til hundre hver gang.

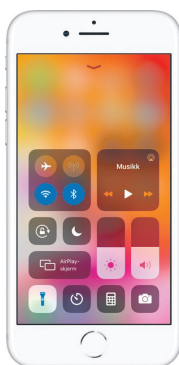
Mange lader telefonen sin over natten, men det er ikke anbefalt på grunn av brannfare. Det beste er å lade mens man er våken, slik at man kan ta laderen ut av stikkontakten når telefonen er ferdigladet.

Lommelykt på mobilen

LED-blitsen på mobiltelefonen fungerer også som lommelykt, så du kan få ekstra lys når du trenger det.

iOS (iPhone)

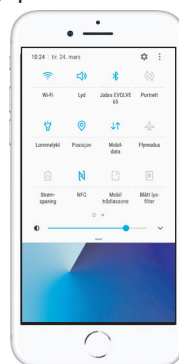
1. Trykk på hjemknappen
2. Dra opp fra bunnen av skjermen for å åpne kontrollsenter
3. Trykk på lommelykt-ikonet nederst til venstre
4. Trykk på dette – og det blir lys!
5. Trykk på ikonet igjen for å skru den av

Android (andre smarttelefoner)

Her er en kort oppskrift (dette er basert på Samsung Galaxy)

1. Lås opp Android-telefonen din
2. Sveip ned skjermen fra toppen for å avsløre hurtige handlinger
3. Få opp hurtiginnstillingspanelet
4. Der ser du en rekke med funksjonsikoner. Sveip til du finner lommelykt-ikonet
5. Trykk på dette – og det blir lys!
6. Trykk på ikonet igjen for å skru det av

Skjerm bilde med mobiltelefonen

Når du surfer på nettet med mobiltelefonen, er det lett å notere seg ting ved å ta et skjermbilde. Du har lagret informasjonen, og det er lett å sende den videre i en epost, tekstmelding eller via sosiale medier.

Men hvordan tar du skjermbilde med smarttelefonen?

De fleste produsentene har begynt å bruke samme metode for å gjøre dette, mens enkelte har sine helt egne løsninger.

Her forklarer vi hvordan du tar skjermbilde med de forskjellige telefonene.

Skjerm bilde på iPhone

Det er lett å ta skjermbilde med en iPhone.

- Bare trykk på av/på-knappen og hjemknappen samtidig.
- Skjermbildet blir nå lagret på telefonen, både under Bilder og i mappen Skjermbilder.

Skjerm bilde på Android-telefoner

Operativsystemet til Google er det som er mest brukt på mobiltelefoner over hele verden, og metoden for å ta skjermbilde er den samme på nesten alle Android-telefoner.

- Hold av/på-knappen og volum ned-knappen inne samtidig. Bildet lagres i samlingene dine.
- På telefoner med en fysisk hjemknapp, må du ofte bruke den sammen med av/på-knappen.

Du vil finne mange flere tips i

Seniornett.no

10 tips for sikrere mobilbruk

Lås telefonen

Dersom telefonen din er ulåst og andre får fysisk tilgang til den, er det lett for uvedkommende bare å gå inn.

Benytter du mønster-gjenkjenning, kan det være lurt å tørke av skjermen, ellers kan det være lett for andre å se mønsteret ditt.

Bruk sporingsverktøy

Skulle du miste telefonen din, finnes det sporingsverktøy som kan spore den opp, f.eks. Find iPhone som ligger i iCloud for iPhone-tjenesten. Hvis du har det innebygd, husk å skru det på. For dem som ikke har dette innebygget, finnes det tredjepartsløsninger som kan lastes ned til telefonen.

Bruk fjernslettingsverktøy

Skulle du miste telefonen din og er redd for at noen skal komme seg inn på den, kan du bruke et verktøy for å fjernslette telefonen. Muligheten for dette finnes i iCloud for iPhone. Det finnes andre verktøy for andre telefoner.

Ta sikkerhetskopi av telefonen

Du har gjerne mye på telefonen som du ikke ønsker å miste, f.eks. bilder.

Ta sikkerhetskopi av telefonen. Det er flere måter å gjøre det på, f.eks. sky-tjenester som iCloud for iPhone.

For andre telefontyper finnes det en rekke apper og tjenester som lar deg gjøre dette.

Tenk deg om hvilke apper du laster ned

Du bør for det første ikke ha flere apper på telefonen enn du bruker.

Når du laster ned en app, får du informasjon om hvilke ressurser appen vil ha tilgang til. Hvis du laster ned et spill, spør deg selv: Vil jeg virkelig at denne appen skal ha tilgang til kontaktlisten min, ringehistorikken min, plasseringen min osv.?

Vær også oppmerksom på at kriminelle kan lage falske versjoner av apper. Se alltid på utgiver, hvor lenge appen har ligget ute, antall nedlastinger og bruker-anmeldelser, og spør deg selv om det ser riktig ut.

Det er også viktig å ikke installere apper som ikke kommer fra App Store eller Google Play. Apper fra tredjeparts app-butikker er ikke kontrollert like strengt og kan inneholde virus.

Skru av det trådløse nettverket når du ikke bruker det

For det første bruker det ekstra batteri, og du unngår at telefonen kobler seg til trådløse nettverk som du ikke ønsker å koble deg til. Mange apper og e-post-programmer kan, når telefonen er koblet til, begynne å sende og motta data. Hvis dette går ukryptert, kan noen med onde hensikter se all datatrafikken din.

Krypter datatrafikken

En del tjenester gir mulighet for kryptering, men det krever at du skruer det på i tjenesten. Da vil ingen kunne se dataene dine. Dette gjelder spesielt e-post hvis du bruker det på telefonen din.

Hold mobilen oppdatert

Dette gjelder både apper og operativsystem.

Vurder også kryptering av mobilen din

Skulle du miste den, vil ingen få tilgang til innholdet. Det vil også hjelpe i forhold til ekstra lagringskort (minnekort) som sitter i mobilen. Her har du også gjerne

bilder og lignende. Skulle noen få tak i dette kortet, vil de ikke kunne hente ut dataene på det.

Bruk mobilen din som om det var et bankkort

Ikke lån bort mobilen din uten at du har tilsyn med den. Ikke fortell noen pinkoden din. På en vanlig telefon i dag har du gjerne nettbanken, e-posten og Facebook-kontoen din med mer. Mange kan til og med låse opp bilen sin via telefonen. Da begynner vi å skjønne vi hva slags verdier vi går rundt med i lomma.

Basert på nettveit.no Ti tips for sikrere mobilbruk

På reise med mobilen

*Når man er på reise, har man vanligvis mobiltelefonen med seg.
Da er det flere ting man skal huske på.*

Annette Hannestad

FLY

Først litt teknisk. Elektroniske apparater så som mobiltelefoner sender ut elektriske signaler når de er slått på. Disse kan virke forstyrrende på det eksisterende nettverket i flymaskinen. Når det kommer forstyrrelser på dette nettverk kan det oppstå kritiske situasjoner hvis dine elektroniske apparater ikke er slått av fordi det er en mulighet for at flyets systemer blir påvirket av kraftige sendere. Støy på grunn av stråling fra mobiler er derfor en viktig grunn til å følge reglene.

Flymodus er en innstilling som deaktiverer datamaskinens mulighet til å sende eller motta signaler, samtidig som andre programmer, som spill og musikkavspillingsprogrammer, fremdeles kan brukes.

Hvor viktig er det egentlig å følge instruksene om å sette på flymodus? Svaret er at det er svært viktig fordi det ligger grundige tekniske analyser og risikovurderinger bak reglene til flyselskapene. Dette er særlig viktig i kritiske faser når flyet er nær bakken og er avhengig av en presis navigasjon.

Du slår på flymodus gjennom appen Innstillinger:

- Klikk på appen Innstillinger
- Klikk på **Flymodus**
- Flymodus er nå slått på

Du slår av flymodus gjennom appen Innstillinger:

- Klikk på **Flymodus** igjen
- Flymodus er nå slått av

TOG OG BUSS

Her trenger du ikke sette din mobil i flymodus fordi mobilsignalene kommer fra basestasjoner langsmed toglinjene. Men det er allikevel noen utfordringer med internettforbindelse i tog / buss. Dette er fordi mobilsignalene fra basestasjonene langs strekningen skal nå alle elektroniske enheter. Da er det en stor fordel om togene har «repeatere» som forsterker signalene. VY (NSB) er nå i gang med å installere slike i flere tog. Inne i de mange togtunnelene er det egne basestasjoner som vedlikeholdes og videreutvikles av Jernbaneverket.

Så har man hundrevis som skal koble seg på, som plutselig møter et tog med hundre til, i hundre kilometer i timen, mens man sitter i det som i praksis er at tog er gigantiske metallbokser som ikke er godt egnet for å ta inn mobilsignaler.

Også farten i seg selv er et problem, da mobilen din stadig må koble seg på nye basestasjoner. Samtidig som mobilene til alle rundt deg gjør det samme. VY tilbyr gratis wifi i mange av togene sine. Tanken var å omgå problemet med den

dårlige mobildekningen. Her er VY avhengig av mobiloperatørene (Telenor, Telia og Ice) og deres mobile nettverk.

Summa summarum: Tregt nett på mange tog.

BÅT

Mange ferjer og cruiseskip har i dag egne internettløsninger som støtter alle gjeldende mobilteknologier og enheter, og som dekker dagens mobil-kommunikasjonsbehov til sjøs.

Priser på trådløs internetttilgang kan variere hos båtselskapene eller de blir endret på kort varsel. Nettverkskode (wifi) utleveres i informasjonsskrankene i båten hvis de ikke er inkludert i prisen.

Internettforbindelsen i båten går til tider over satellitt, som så kan gi noe treghet. Enkelte begrensninger må man

regne med ved bruk av kapasitets-krevende løsninger for eksempel strømmetjenester. Går båten nær kysten kan forbindelsen til internett dekkes av et landbasert nett.

Roaming utenfor EU

Når du er fremme på reisemålet er det flere ting som gjelder.

For å kunne komme på internett kan du enten bare bruke telefonen som vanlig uten å gjøre noe spesielt. Det som skjer da er at du roamer og det kan bli veldig dyrt for deg hvis du er utenfor EU. Roaming eller gjesting er en mulighet for å bruke et annet mobilnett enn ditt eget. Innenfor EU er det samme pris som i Norge fordi du automatisk tar med deg ditt eget norske mobilabonnement med deg til EU. (15 juni 2017 trådte en ny lov omkring roaming-avgifter i EU i kraft.)

Når du reiser utenfor EU, kan din mobilregning fort bli en dyr fornøyelse. Prisen på roaming kan være meget høy sammenlignet med de europeiske landene.

Ditt eget mobilselskap skal opplyse deg om hva roaming koster i det aktuelle land. Opplysningene står på hjemmesiden til mobiloperatørene, men flere leverandører sender også en SMS til deg, når du ankommer til reisemålet og slår på telefonen. Det tar bare et minutt, men det kan spare deg for mange penger.

Du slår roaming på gjennom appen Innstillinger:

- Velg Mobilnett (iPhone) eller Mobile nettverk (Android)
- Velg Mobildatavalg (iPhone) eller dataroaming (Android)
- Sørg for at Dataroaming er slått på

Du slår av roaming gjennom appen Innstillinger:

- Åpne appen Innstillinger
- Trykk på roaming-knappen
- Roaming er nå slått av

Husk også å slå av telefonsvareren. Hvis det kommer en oppringning som viderekobles til telefonsvareren din, skal du nemlig betale både for å motta telefonsamtalen samt videresende den til telefonsvareren din.

Lokal wifi

De fleste som reiser på ferie til storbyer er bevisste på lommetyver, og holder godt på både lommebok og mobil. Samtidig surfer mange ukritisk med mobilen på åpne trådløse nettverk, uten å vite at det er en av de letteste måtene kriminelle virkelig kan stjele store verdier fra deg.

Når du sender sensitive data som brukernavn og passord over slike usikrede wifi-nettverk, kan nemlig hvem som helst snappe opp dette – og bruke det til å hacke deg på mange forskjellige vis.

Stort sett går det bra å surfe på å åpne nett i utlandet, men én dag kan du bli hacket. Mobiler søker kontinuerlig etter åpne nettverk, men har dessverre ingen kritisk sans. Derfor er det viktig at du er forsiktig.

- Sørg for at telefonen din spør deg om tillatelse før den kobler seg på et nettverk. Du må aldri koble deg automatisk på ukjente nettverk
- Unngå å bruke nettbank og andre sensitive websider
- Ikke legg igjen ditt kredittkortnummer eller annen personsensitiv informasjon

Du kobler deg på et sikkert nettverk gjennom å bruke appen Innstillinger (Tilkoblinger):

- Velg wifi
- Velg det wifi navn du får oppgitt av eieren og skriv inn passord (wifi Key) som består av flere tegn
- Koble til

God reise!

<https://eyenetworks.no/wifi-ordliste-tradlose-ord-og-begreper/>

<http://www.online.no>

<https://www.tek.no>

<http://www.aeldresagen.dk>

www.norsis.no

Anbefaling ved kjøp av mobil

En smarttelefon er en mobil datamaskin som du også kan bruke til å ringe og sende meldinger med.

Joop Cuppen

Vi sier fortsatt mobiltelefon, men den er egentlig en liten datamaskin i lommeformat de fleste av oss har. Det er det man kaller en smarttelefon. Nesten hver ny mobiltelefon er en smarttelefon.

Med en slik kan du faktisk gjøre alt du kan gjøre på en vanlig datamaskin, selv om dette er en sannhet med noen modifikasjoner:

- Å skrive lange tekster er ikke så lett på en smarttelefon som å bruke et «ekte» tastatur
- En smarttelefon har mye mindre lagringskapasitet enn en vanlig datamaskin

Når bør du vurdere å kjøpe «ny» smarttelefon?

Det kommer stadig vekk nye typer smarttelefoner på markedet. De har enda bedre kamera, enda flere bruksmuligheter og enda bedre funksjonalitet.

Men har du behov for en ny mobil?

Svaret på spørsmålet er vel: nei det har du kanskje ikke behov for. De nyeste smarttelefoner har ofte en svært høy pris og spørsmålet er: Hva du egentlig har behov for? Kanskje tar du mange bilder med din smarttelefon. De aller fleste smarttelefoner som ikke er eldre enn 3 år, har et kamera som tar bra bilder.

Det som egentlig avgjør om du trenger å kjøpe en ny smarttelefon er:

- Den du har, har sluttet å fungere.

Da må det byttes til en ny

- Batteriet har blitt så dårlig at smarttelefonen må lades flere ganger om dagen. Et mobilbytte vil være å anbefale med mindre du kan bytte batteriet på mobilen. Grunnen til at batteriet er blitt dårlig er ofte fordi det er en eldre mobil. Et mobilbytte vil derfor være å anbefale
- Smarttelefonens operativsystem kan ikke oppdateres lenger. Alle operativsystem-oppdateringer inneholder som regel en del sikkerhetsoppdateringer. Dette vil gå på sikkerheten løs. Et problem som vil melde seg, er at en del apper, som for eksempel Vipps eller nettbank, slutter å fungere på grunn av mangel på sikkerhet

Kjøpe «Ny» eller «Nesten ny»?

«NestenNy» eller «God som ny» er nye begreper i mobilmarkedet. Det er mange som har hoppet på denne trenden og som tilbyr slike smarttelefoner. Det er blant annet Telenor, OneCall og Grønnmobil som selger brukt.

Men husk at «Nesten som ny» er bare et annet ord for «Brukt». Prisen er selvfølgelig en viktig motivasjon når du vurderer å kjøpe en brukt mobiltelefon. Det er ting du skal vurdere:

- At mobilen er rensset og sjekket
- Det er å anbefale at du kjøper den fra en anerkjent leverandør, enten direkte eller via nettet som for eksempel Telenor, OneCall, Elkjøp eller Power. Da er du trygg på at mobilen er rensset og godt sjekket. I tillegg vil du få en garanti på kjøpet, som oftest samme garanti som for nykjøp. Du vil da normalt ha 14 dagers returrett. Dette gir deg litt tid til å prøve ut mobilen
- Sjekk tilstanden til mobilen: er den «veldig synlig» brukt (for eksempel mange stygge riper på skjermen) er dette et dårlig tegn
- Sjekk om batteriet fungerer fint. Går det fort tomt for strøm betyr det at batteriet er dårlig. Det ønsker du ikke, så returner snarest
- Er det ikke snakk om noen returrett (og kanskje ingen garanti heller) bør du tenke deg om. Vær påpasselig med å kjøpe veldig billige smarttelefoner fra Finn.no. Disse er ofte av en eldre årgang. Problemet med slike gamle smarttelefoner er at de ikke vil kunne ta imot nyere oppdateringer
- Pris er et viktig aspekt. Du kan selv sjekke prisen for en ny mobil av samme type. Dermed kan du sammenligne pris

for ny og brukt og vurdere om det er lurt å kjøpe brukt

– En ny smarttelefon selges alltid med lader. Du bør sjekke om dette følger med den brukte mobilen. Telenor skriver for eksempel: «for å holde prisen nede er det **kun mobilen** som følger med ...»

Kjøpe nytt, hva skal du tenke på?

De aller fleste bruker en mobil til å ringe med, sende meldinger, bruke mobilbank, ta bilder med, surfe på nett, lese e-post og bruke mange apper som Facebook, Vipps og så videre.

– Velg hvilken type operativsystem du ønsker, det vil si iOS (iPhone) eller Android. Valget mellom en iPhone eller en Android smarttelefon er litt avhengig av hvilken type mobil du har brukt før. Det er enklere å fortsette med en smarttelefon med samme operativsystem. Dersom du i tillegg har et nettbrett enten iOS (iPad) eller Android (for eksempel Samsung Tab), vil det være fornuftig om du kjøper en smarttelefon av samme type

– Kjøp en smarttelefon som ikke er for gammel. Kjøper du en smarttelefon som er cirka halvannet år gammel, så er du på den sikre siden. En slik smarttelefon vil fungere fint, vil ha god funksjonalitet og et godt kamera, og vil ha en betydelig lavere pris enn «det nyeste av det nyeste». Det aller viktigste er at denne smarttelefonen vil ha mulighet til å ta imot nye oppdateringer en god stund framover. Oppdateringer er viktig for sikkerheten og for at alle apper fortsetter å fungere.

Konklusjon: Du trenger ikke den nyeste utgaven (uansett hva selgeren sier). En halvannet år gammel modell holder for de aller fleste

– Hvor mye lagringsplass har du behov for?

Svaret avhenger av:

- hvor ofte og hvor mange bilder du tar. Tar du ganske mange bilder vil nok lagringsplassen på smarttelefoner med minste lagringsplass fort bli brukt opp
- om du lagrer (sikkerhetskopierer) filer og/eller bilder fra din smarttelefon i «Skyen», på en minnepinne eller en ekstern harddisk. Da belaster du ikke mobiltelefonens lagringsplass
- om den mobilen du kjøper har mulighet til å sette inn et ekstra minnekort
- hva du vil betale for mobilen. Større intern lagringskapasitet har innvirkning på pris.

Det vil være en fordel om du, før du går til butikken, kan bestemme deg for hva slags type mobiltelefon som ville passe deg best og hvor mye du vil betale. Dette gjør valget i butikken betydelig enklere.

Du kan lese om forskjellen mellom iOS og Android i en annen artikkel i dette magasinet.

Operativsystem – iOS eller Android

Når det gjelder smarttelefoner er det for tiden bare to forskjellige operativsystemer som konkurrerer med hverandre: det er iOS (Apple) som finnes på iPhone og Android (Google) sitt operativsystem og som finnes foreløpig på alle andre typer smarttelefoner.

Hva er så forskjellen mellom Android og iOS?

Joop Cuppen

Når du vurderer å kjøpe en annen smarttelefon, vil det være å anbefale å se hva du har brukt før eller hvilken type enheter du allerede har hjemme.

Har du et nettbrett hjemme som er enten Android (for eksempel Samsung Tab) eller iOS (iPad), eller har du brukt en Android smarttelefon eller en iPhone før, så vil det være fornuftig å velge en smarttelefon med samme type operativsystem.

Grunnen til det er at enheter med samme operativsystemet «snakker» enklere

sammen samt at du da allerede er vant med samme type operativsystem.

Men husk at det er mange produsenter av Android enheter, Samsung, Lenovo, Acer, HP, Huawei med flere, som hver for seg har et eget skjermoppsett, utseende, innstillinger og funksjonalitet.

Enheter med iOS blir bare produsert av Apple, og har dermed et gjenkjennelig skjermoppsett, funksjonalitet og innstillinger fordi det er et og samme type operativsystem.

ANDROID

Positiv:

- Stort utvalg av merker og typer samt en stor variasjon i pris. Det gir en mye større valgmulighet, avhengig av hvilke spesifikasjoner den enkelte ønsker for sin smarttelefon. En stor variasjon i pris er også et viktig aspekt
- Gir større valgmuligheter for å sette opp smarttelefonen til ditt eget bruksmønster
- Meget stort utvalg av apper
- Android smarttelefoner har mulighet til å utvide minnekapasitet ved hjelp av en såkalt minnebrikke. Minnekapasitet kan være et viktig aspekt for en del brukere. Husk at, når du kjøper en smarttelefon med for eksempel 16 GB minne, da vil det du kan disponere fritt være alt mellom 8 og 12 GB. Det betyr at det du kan disponere fritt er bare 50 til 75 % av den totale minnekapasitet. Grunnen til dette er at hver smarttelefon har forhåndsinstallert en del apper som opptar plass på minnet. Flere forhåndsinstallerte apper opptar altså større plass og reduserer minnekapasitet som du fritt kan disponere

Negativ:

- Google samler fortsatt inn veldig mye informasjon fra Android brukere
- Apper i Google Play/Play Butikk, blir ikke alltid kontrollert tilstrekkelig. Det betyr at det finnes en del apper der som kommer med skadelig innhold
- Flere valgmuligheter kan også bli litt mer komplisert

iOS

Positiv:

- iOS enheter kjennetegnes av høy kvalitet og sikkerhet
- Det er samme type operativsystem for alle typer iOS enheter. Lettere fordi du kjenner igjen systemet
- iOS enheter kan ta imot programvareoppdateringer i lang tid framover
- Selv om Apple også samler inn data om deg som bruker, er Apple fortsatt mer «personvernvennlig» enn Google
- Stort utvalg av apper hvor alle apper har blitt strengt kontrollert. Apper du laster ned fra App Store vil ikke ha skadelig innhold

Negativ:

- iOS enheter har ikke mulighet for minnebrikke. iOS enheter leveres fra 16 og helt opp til 256 GB internt minnekapasitet. Det vil utgjøre en del tusenlapper i forskjell mellom 16 og 256 GB. Minnekapasitet kan være viktig for en del brukere. Husk at, når du kjøper en smarttelefon med for eksempel 16 GB minne, vil du ikke kunne bruke alt dette. Se ovenfor
- iOS enheter har færre muligheter der du kan bestemme innstillinger selv, oppsett og bruk av standardapper
- iOS enheter er som regel noe dyrere enn Android enheter, men dette gjelder mest når vi sammenligner de nyeste typene iOS og Android. Ved eldre typer vil prisforskjellen være mindre

Finn telefonen min – den er stjålet eller mistet

Enkelte personer kan være veldig uheldig og komme i en situasjon hvor de ikke finner mobilen sin. Den kan være stjålet, eller du kan ha mistet den et sted og vet ikke hvor. Da er det noen metoder for å prøve å finne tilbake til mobilen. Du kan også beskytte opplysningene eller få slettet dine data.

Thomas Eckersberg

Finn min Android

De fleste Android-telefoner har Google-funksjonen **Find my device, Finn min enhet**, installert. Funksjonen finner du i sikkerhetsinnstillingene.

Finner du den ikke, kan du laste ned funksjonen fra Google Play ved å søke på **Finn min enhet**. Når du har funksjonen installert på mobiltelefonen, kan du søke på «finn min enhet» i Google og deretter logge inn med samme e-postadresse som på mobilen.

Finn med å åpne **Finn min enhet** appen på en annen Android-enhet.

Har den ikke appen, last den ned fra Google play.

Logg på og trykk på **Fortsett som** [navnet ditt] hvis det er din egen enhet som er mistet. Trykk så på **Logg på som gjest**, og la en venn logge på hvis du hjelper en venn.

For å finne, låse eller tømme en Android-telefon, må den

- være slått på
- være logget på en Google-konto
- være koblet til mobildata eller wifi
- være synlig på Google Play

- ha **Posisjon** slått på

- ha **Finn min enhet** slått på

Gå så til android.com/find og logg på Google-kontoen din

- Telefonen som er mistet, mottar et varsel

- På kartet får du informasjon om hvor telefonen er

- Posisjonen er kanskje ikke helt nøyaktig

- Hvis det ikke er mulig å finne telefonen din, ser du den siste kjente posisjonen, hvis den er tilgjengelig

- Velg hva du vil gjøre. Hvis det er nødvendig, klikker du først på slå på

Lås og tøm

- **Spill av lyd:** Ringer til telefonen din på fullt volum i fem minutter – selv om den er i stille- eller vibrasjonsmodus

- **Lås:** Låser telefonen med PIN-kode, mønster eller passord. Hvis du ikke har en lås allerede, kan du opprette en. For å hjelpe en person som finner telefonen din, med å returnere den til deg kan du legge til en melding eller et telefonnummer på låseskjermen

Finn min iPhone

Hvis du mister en iPhone eller iPad, eller tror den kan være stjålet, kan denne framgangsmåten hjelpe deg med å finne enheten og beskytte opplysningene dine.

Hvis Finn [enheten] er aktivert på den savnede enheten kan du bruke Hvor er?-appen til å finne enheten, utføre tilleggshandlinger som hjelper deg med å få den tilbake, og å holde opplysningene dine trygge

- Logg på icloud.com/find på nettet.
- Finn enheten. Bruk Hvor er?-appen, eller gå til App Store og klikk på **Finn iPhone**. Velg en enhet for å se på kartet hvor den er. Hvis enheten er i nærheten, kan du få den til å spille av en lyd for å hjelpe deg eller noen som er i nærheten av den, med å finne den
- Merk som mistet. Dette fjernlåser enheten med en sikkerhetskode og du kan vise en egen melding med telefonnummeret ditt på låseskjermen til den savnede enheten. Du kan også følge med på hvor enheten er.
- Hvis du har lagt til kredittkort, debetkort eller forhåndsbetalte kort i Apple Pay blir muligheten til å betale med Apple Pay på enheten slått av når du setter enheten i Mistet-modus

- Rapporter tapet eller tyveriet av enheten til lokale politimyndigheter.

- Slett enheten. Du kan slette den savnede enheten eksternt for å hindre at andre får tilgang til data på den. Når du sletter enheten, slettes all informasjon (inkludert kredittkort, debetkort og forhåndsbetalte kort for Apple Pay) fra enheten, og du kan ikke finne den med Hvor er?-appen eller Finn iPhone på [iCloud.com](https://icloud.com). Når du har slettet en enhet, kan du ikke spore den

- Rapporter den tapte eller stjålne enheten til mobiloperatøren din slik at de kan deaktivere kontoen for å forhindre oppringinger, meldinger og dataforbruk. Enheten dekkes kanskje av abonnementet du har hos mobiloperatøren din.

Hvis enheten du har mistet, er dekket av AppleCare+ for dekning for tyveri og tap, kan du sende inn et krav for det som er mistet eller stjålet, support.apple.com/no-no/HT208491.

Kilder:

<https://support.google.com/accounts/answer/6160491?hl=no>

<https://support.apple.com/no-no/HT201472>

Nyttige apper

Artikkelen forklarer hva apper er, gir noen eksempler på nyttige apper og hvordan du kan slette appene igjen.

Geir Arge

Apps er en forkortelse for Application software, og er små dataprogram som kan lastes ned til smarttelefoner, iPhone og Android, og til iPad og andre lesebrett. Disse programmene varierer fra spill til værmeldinger, tegneprogram og nesten alt mellom himmel og jord. Mobilen eller lesebrettet viser en oversikt over alle mulige apper (som altså er snarveier) til forskjellige nettsider.

BRUKE APPER

På min mobil (som er en Androidtelefon), får jeg en oversikt over apper hvis jeg klikker på Play Butikk. Da får jeg opp et felt hvor det står: Søk etter apper og spill. Hvis du har en iPhone, laster du ned fra App Store.

Å finne appen til en bank

I feltet for Søk etter apper og spill skriver jeg inn **banker** og får opp en liste med banker. Der kan jeg søke meg frem til den banken som jeg bruker og klikke på den. Jeg får da lagt inn den aktuelle bankens app som jeg kan bruke når jeg neste gang skal logge meg inn der. Appen vil stå på listen over apper som sees på telefonen når jeg har lastet inn appen til den aktuelle banken.

For hver bank må jeg registrere meg med de data som banken forlanger.

Kjøpe billetter

Hvis du skal ut å reise til sommeren, kan du ha bruk for å bestille flybillett. Flyselskapene har sine apper. Jeg går på appoversikten til Play butikk og skriver inn flyreiser. Da får jeg opp en lang liste over alle mulige flyselskaper. Jeg kan i stedet skrive inn ett bestemt flyselskap og får da frem appen til akkurat dette selskapet.

Vi prøver det siste og velger SAS.

Vi ser straks SAS selv har en drøss med aktuelle apper. Vi velger den første som står. Den gir tilgang til vanlig billettbestilling på fly.

For at ikke fremmede skal kunne rote med dine bestillinger, vil SAS be om at du oppretter brukernavn og passord før du logger inn og bestiller.

Tilsvarende har Norwegian også sin egen app som du kan legge inn på din mobil.

Denne appen viser VYs buss- og togreiser over hele landet. Her kan du kjøpe billetten direkte i appen, sjekke tog- og busstider, betale med kort eller Vipps.

I Norge har vi et godt kollektivtilbud, med tusenvis av daglige avganger fra mer enn 60 000 stoppesteder i bygd og by.

I dag kan du kjøpe billetter for reiser med Vy, Go-Ahead og for kollektivselskaper som Ruter, Brakar og flere. Det jobbes for å få til billettsalg for flere selskaper.

Akutt helsehjelp

Hjelp 113

Denne appen kan hjelpe i en nød-situasjon. Hvis du skriver inn telefonnummeret ditt, kan appen finne ut hvor telefonen er og altså hvor du selv befinner deg. Er du langt hjemmefra, uten vei-adresse? Det kan være vanskelig å forklare mens det haster å få hjelpen fram. GPS-posisjonen din blir automatisk sendt via mobilen til nødsentralen. Dermed kan ambulanse eller luftambulanse raskt sendes til riktig sted, der hvor du er. Det kan spare livsviktig tid hvis en ulykke eller plutselig sykdom rammer deg eller noen nær deg.

Du kan gå inn på **les mer** for å se nærmere hva appen kan hjelpe deg med.

Finne telefonnummer og adresser

gule sider og 1881.no

Gratis søk mot alle bedrifter og personer foruten bransjesøk og karttjenester.

Kjøp og salg

Prisjakt Internett kan gi oss prisoversikt på alle typer varer. Hvis du søker på prisjakt.no, får du opp en liste over en rekke typer varer som: sko og klær, datamaskiner & tilbehør, hjem og hage. Hvis du klikker deg inn på en vare-type, får du en oversikt over merker, priser og hvor de kan kjøpes.

Finn.no er en norsk markeds plass på nett med ulike typer annonser og tjenester for privatpersoner og bedrifter, som bil, eiendom, torget, jobb og reise.

SLETTE APPER

iPhone

- Trykk på og hold inne appen til den begynner å vibrere.
- Trykk på Slett-knappen øverst til venstre i appen for å slette den. Hvis du ser en melding som sier «Sletting av appen sletter også tilhørende data», trykker du på **Slett**.

Android

- Åpne Google Play Butikk-appen
- Trykk på **Meny** Mine apper og spill
- Trykk på appen eller spillet
- Trykk på **Avinstaller**

Hva er chat?

«Chat» har opprinnelig betydningen småprat, men brukes nå om en skriftlig eller muntlig samtale med hjelp av datamaskiner som er tilkoblet internett. Noen programmer gjør det også mulig å se den du chatter med, som en videotelefon.

Anne-Mari Simers og Tore Langemyr Larsen

«Chatting» er en tjeneste man har hatt på datamaskiner siden 1960-tallet, men har mer eller mindre eksplodert i popularitet etter at smarttelefoner og nettbrett kom på markedet. Det må vel også innrømmes at det til nå har vært ungdommen som er de mest ivrige brukere. Nå begynner også de godt voksne å chatte.

Etter hvert har det blitt utviklet mange programmer for kommunikasjon både i skrift, tale og bilde, som Messenger, Facebook, Instagram, WhatsApp, Snapchat og Skype.

Chat brukes mer og mer av offentlige institusjoner og private bedrifter for å prate med brukerne og kundene. Istedenfor å ringe når du har et spørsmål, kan du skrive inn hva du lurer på og få svar på skjermen der og da.

Chat finner du ofte under «Om oss» eller «Kontakt oss» på de ulike hjemmesidene. Når du klikker der, kommer du til deres chat, vanligvis finner du den nederst på høyre side.

Chatbot er en robot som kan chatte. Sagt på en annen måte er det et stykke programvare som enten kan hjelpe i noen situasjoner, eller eventuelt simpelthen underholde en person. Du kan chatte med boten via tekst eller stemme, og den kan utføre forskjellige oppgaver, uten at et menneske er involvert.

En bot kan brukes i flere ulike sammenhenger, for eksempel har IKEA tatt ideen til seg og laget en bot som kan guide rundt på hjemmesiden.

I hovedsak finnes det to typer bots på markedet: med og uten kunstig intelligens. Bots uten kunstig intelligens baserer seg på et sett med regler og forhåndsdefinerte kommandoer – altså lister med mulige svar. De kan bare svare på spesifikke oppgaver. Bots som er basert på kunstig intelligens og maskinlæring, er i stand til å forstå komplekse forespørsler og forbedrer gradvis kvaliteten på svarene – de «lærer». Men det må vel innrømmes at av og til kan du fortsatt få type «økseskaft» svar.

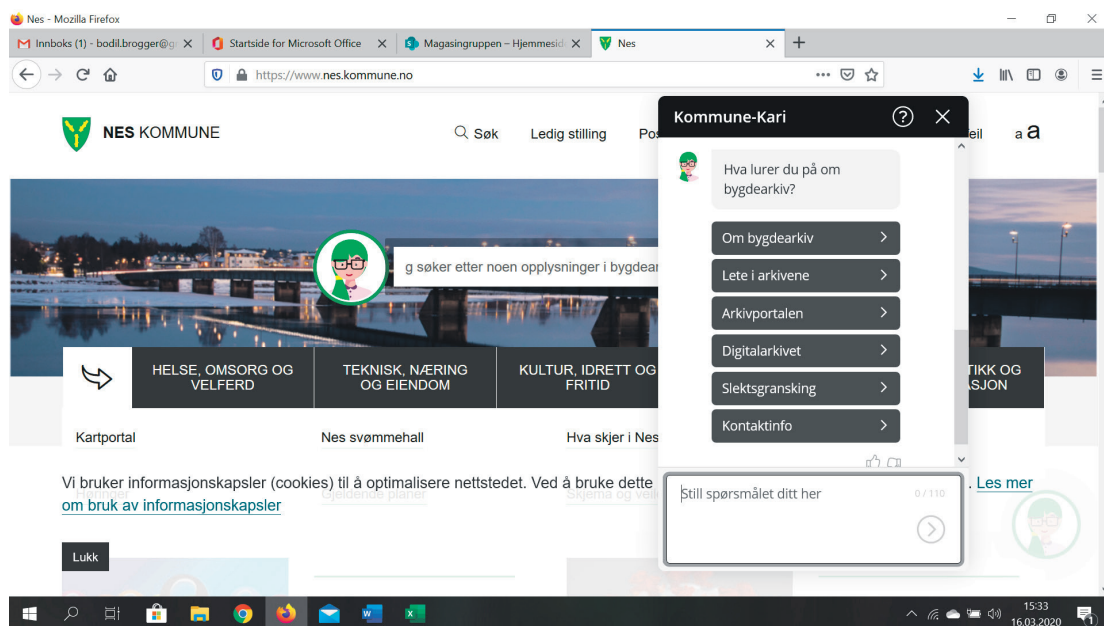
Det er vanlig at større bedrifter og offentlige institusjoner har en chatbot som er programmert til å svare på spørsmål og føre en enkel samtale med sine brukere. Helt automatisk! De fleste kommuner har nå en chatbot.

På Nes kommunes nettside er det en presentasjon av Chat-tjenesten i kommunen:

«Kari er vår chatbot og hun jobber døgnet rundt, hver dag. Du finner henne på alle våre nettsider.»

Hva kan jeg hjelpe med?

Her er en samtale med Kari:

Spørsmål: Jeg søker etter noen opplysninger i bygdearkivet i Nes kommune.

Kari: Hva lurer du på om bygdearkiv?
Om bygdearkiv
Lete i arkivene
Arkivportalen
Digitalarkivet
Slektsgransking
Kontaktinfo

Spørsmål: Arkivportalen?

Kari: Arkivportalen er en nasjonal søketjeneste på tvers av kategoriene til de ulike arkivinstitusjonene. Her finner du informasjon om hvilke historiske samlinger og dokumenter som blir oppbevart i de mange arkivene rundt omkring Norge
Fornøyd med svaret?

Et klikk på tommelen avslutter samtalen.

Hva er egentlig en robot? En robot er en mekanisk og programmert enhet som utfører oppgaver for å hjelpe mennesker. I likhet med interaktive dataprogrammer, bygger funksjonen på tilbakekoblingsprogrammer. Man får meldinger underveis som styrer hva som blir utført videre.

Etter betydningen av ordet robot, har det eksistert i flere hundre år, men ordet Robot ble brukt første gang i sin moderne form av forfatteren Karel Capek i 1920 i hans teaterstykke *R. U. R: Rossum's Universal Robots* og har sitt utspring i det tsjekkiske ordet robota som betyr arbeid. Det er da mer og mer robotene som gjør arbeidet, på godt og ondt.

Legg til en skriver til PCen din

Det er flere måter å legge til en skriver til din PC. Windows 10 er mest brukt i dag og vi går igjennom hvordan oppkoblingen gjøres. Det er tilsvarende for tidligere versjoner av Windows, og for iOS (Apple MAC) med noen variasjoner.

Tore Langemyr Larsen

Det mest vanlige er å koble skriveren til maskinen med en kabel – såkalt lokal skriver. Kabelen kalles en USB-kabel og kobles til USB-porten på din maskin. (firkantet, avlang kontakt). Slå på skriveren. Du trenger også en såkalt «driver» og det kommer litt senere. Så følger du disse stegene:

- Åpne **Innstillinger** ved å trykke på Windows-ikonet helt nede i venstre hjørne på skjermen. Nå kommer du til Windows startsiden. Velg «tannhjulet» (som er Innstillinger)
- I det nye bildet som kommer opp, velger du **Enheter**
- Velg **Skrivere og skannere** på venstre siden i det nye bildet

– Nytt bilde kommer opp, og Velg: **+ Legg til skrivere eller skannere**

– Da vil maskinen arbeide med å finne hvilke skrivere som er koblet til maskinen din

– Dersom du ser at navnet på din skriver kommer opp, trykker du på det og følger så instruksjonene

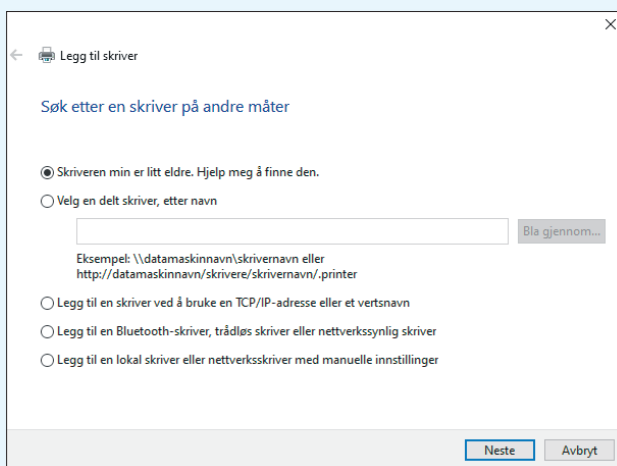
– Da går resten av seg selv. Får du spørsmål om du vil bruke skriveren som din standard skriver, sier du ja (om det er den eneste eller hovedskriveren du skal bruke)

Men om Windows ikke greier denne «jobben» alene, altså å finne skriveren din, må du hjelpe til litt. Da trykker du på: **Skriveren som jeg vil bruke, vises ikke.** Så får du noen valg:

Du velger
Skriveren min er litt eldre.
Hjelp meg å finne den.
Trykk **Neste.**

Da jobber maskinen med å finne, også eldre, skrivere som kan være koblet til. Finner du den riktige så velg den og følg instruksjonene videre.

Dersom maskinen **ikke** finner skriveren din, må du jobbe videre:

Nå skal du prøve å finne riktig programvare (altså: drivere) på internett og få dette lastet ned til din maskin og så installere det. Det er mange fabrikanter av skrivere der ute. Vi kan ikke gå igjennom alle (vi velger her fra HP), men gangen i arbeidet er stort sett det samme:

- Gå inn på sidene til www.HP.no (eller sidene til det merke du har på din gamle skriver, for eksempel www.Oki.no, www.Brother.no, www.canon.no/support/)
- Velg **Kundestøtte** i topp-radene
- Trykk på **Programvare og skrivere** i nedtrekks-gardinen
- Velg **Skriver** og skriv inn navnet på skriveren din (Du får litt hjelp på høyre siden av bildet du får opp)
- Da skal skriveren din vises i listen og du velger denne
- Da får du opp en liste med tilgjengelig programvare:

Da går du opp til toppen av denne artikkelen og gjentar bedriften. Nå skal driveren synes og kan da legges til automatisk (hvis maskinen ikke allerede har gjort det i forbindelse med at du lastet ned programvaren).

Nå skal det sies at driverne som du har lett etter, kanskje ikke finnes lengre for din spesielle skriver. Dersom denne er veldig gammel (6-8 år) er kanskje ikke driveren tilgjengelig på nettet lenger. Da er det mulig at det fulgte med en CD med en driver da du kjøpte skriveren – og denne kan du sette inn i PCen din og velge **Kjør**. Det er ikke garantert at dette vil fungere og moderne PCer har ikke nødvendigvis en CD/DVD spiller lenger heller.

Da har du dessverre ikke noe valg: vurder å kjøpe en ny skriver.

Åpne alle	Version	Filstørrelse	Utgivelsesdato
x Driver-Produktinstalleringsprogramvare (2)			
Anbefalt			
► Komplette programvare og drivere for HP ENVY 7640 e-All-in-One-skriveren	40.13	105.9 MB	Apr 16, 2019 Last ned
+ Grunnleggende drivere (1)			
+ Driver-Universell faksdriver (1)			
+ Fastvare (1)			

En driver er en liten, men viktig programvare som er skrevet for et bestemt operativsystem, for eksempel Windows 10. Operativsystemet bruker driveren til å kommunisere med en maskinvareenhet, for eksempel en skriver. Når du ber PCen om å

Velg da den du trenger (sannsynligvis den grønne anbefalte) og trykk **Last ned**. Følg så instruksjonene videre. Husk at det du har lastet ned må **åpnes** og **kjøres**, men dette er som regel inkludert i instruksjonene.

utføre en handling, for eksempel å skrive ut en side, spør PCen skriveren via driveren. Uten drivere vil ikke enheter som du kobler til PCen, fungere på riktig måte.

Skriv ut direkte fra mobilen

Hvis du vil skrive ut til en skriver direkte fra mobilen din (eller nettbrettet ditt), så må skriveren være koblet til det samme wifi nettverket som mobilen din er koblet til.

Tore Langemyr Larsen

Dette kan du gjøre enten ved at skriveren er koblet direkte til wifi nettverket («skriveren er på wifi»), eller at skriveren din er koblet med en ledning til en PC (altså en lokal skriver) som så har kobling til det samme wifi nettverket.

Det er umulig å gi en presis oppskrift for alle de ulike enhetene, men dette er gangen i hva du må gjøre. Det kan være mye enklere for noen mobiler og skrivere (enhetene kan finne ut av ting selv), eller mere komplisert, avhengig av merke eller modell. Du kan søke opp hjelp på nettet, finne instruksjonsvideoer på www.Youtube.com eller du kan få hjelp av Seniornett på www.seniornett.no/datahjelp/

Her er oppsettet for **Android** telefoner:

- Trykk på **Innstillinger** (tannhjulet)
- Velg så **Tilkoblinger**
- Så blar du til nederst og velger **Flere tilkoblingsmuligheter**
- Der velger du **Utskrift**
- Og da ser du hvilke utskriftstjenester (skrivermuligheter) som er aktive
- For å legge til flere typer skrivere, velger du **Legg til en tjeneste**
- Nå får du opp en liste over alle apper som finnes for forskjellige skrivere
- Velg så en app for den skriveren du har, følg instruksjonene på skjermen og installer denne.
- Her finner du blant annet apper for skrivere fra HP, Brother, Canon, Epson osv.

- Du er nesten i mål, men skriveren må ha påslått **Wi-Fi Direct** som du finner under innstillinger på skriveren

- Da skal du kunne skrive ut dokumenter, bilder og annet ved å velge **Skriv ut** når du har dokumentet eller bildet oppe på skjermen

Med **AirPrint** er det enkelt å skrive ut bilder og dokumenter i full kvalitet fra Mac, iPhone, iPad eller iPod touch uten å måtte installere ekstra programvare (drivere). AirPrint er innebygd i de fleste populære skrivermodeller, som de som er oppført i skriver-artikkelen. AirPrint-funksjoner inkluderer enkel registrering, automatisk medievalg og avanserte etterbehandlingsvalg.

- Åpne appen du vil skrive ut fra
- Du finner utskriftsvalget ved å trykke på appens delingssymbol – eller – eller ved å trykke på ● ● ●

- Bla ned og trykk på eller **Skriv ut**.

- Trykk på **Velg skriver** og velg en

AirPrint-aktivert skriver

- Velg antall kopier eller andre alternativer, som for eksempel hvilke sider du vil skrive ut.

- Trykk på **Skriv ut** øverst i høyre hjørne. Noen skrivere har **Bluetooth**-kobling. For å koble disse til mobilen din må du aktivere Bluetooth på mobilen (Innstillinger, Tilkoblinger, Bluetooth: PÅ) og på skriveren din. Da vil skriveren og mobilen kunne «se hverandre» og du får sannsynligvis opp et passord som du må bruke for å koble de to sammen.

Generalsekretærens hjørne

Krisehjelp til Seniornett

Korona-epidemien har sendt oss alle hjem til frivillig karantene og hjemmekontor for Seniornetts ansatte og frivillige. Dermed har pågangen til datahjelp på telefon økt betraktelig. Heldigvis har vi fått krisehjelp fra regjeringen slik at vi kan bistå alle dere som trenger datahjelp.

Regjeringen brukte bare to dager på å behandle Seniornetts søknad om ekstra midler for å kunne ta imot alle som trenger datahjelp! Vi søkte om 500 000 kroner som blant annet skal dekke kostnader med utstyr til frivillige, lisenser og lønnsmidler til prosjektledelse. Og det fikk vi!

Vi så allerede 12. mars, da regjeringen stengte skoler og barnehager at flere tok kontakt med Seniornetts datahjelp. Og flere trengte hjelp til å finne mikrofon og kamera for å kunne se familien sin. Samtidig måtte lokalforeningene innstille virksomheten. Så hvor skulle da alle seniorer som trengte datahjelp henvende seg?

Med krisemidler fra regjeringen er vi beredt. Vi har hentet inn flere frivillige som svarer på telefon, og flere står klare om dette blir langvarig. I tillegg har vi inngått avtale med Seniornett Ullensaker om å gi veiledning i bruk av videotelefon som Skype, FaceTime, Messenger eller lignende tjenester på telefon.

Ledermøtet utsatt

25. mars møttes hovedstyret i Seniornett i nettmøte. Her vedtok styret å utsette ledermøtet som var planlagt til 6. mai. Nytt ledermøte blir forhåpentligvis i løpet av oktober. I verste fall kan vi måtte avlyse ledermøtet i 2020.

Mange lokalforeninger sliter også med å avholde årsmøter. Til det er det bare å si at akkurat nå er ingenting normalt. Lags- og foreningsliv i Norge er satt på vent. Slik må det være når situasjonen er så alvorlig.

Kristin Ruud

Digital festival

Digital festival er planlagt til uke 38, 14. til 18. september. Vi vet ennå ikke om det er mulig å lage festival, om vi må avlyse eller om vi kan ha en enkel utgave i år.

Men inntil da er det bare å holde seg innendørs. Trenger du hjelp eller veiledning med PC, nettbrett eller smarttelefon kan du ringe 22 42 96 26 og taste 1, mellom klokken 9 og 15.30.

Kristin Ruud,
generalsekretær

Her kommer en liten rapport fra

Torill Engan

Klubben vår ble stiftet i 2007. Vi må hele tiden prøve oss fram, for å tilpasse ønsker og behov til medlemmene våre. Fordi mange av oss har holdt på så lenge, kan nye medlemmer bli skremt bort fordi de tror lista ligger så høyt. Men det er ingen fare. På dette fagfeltet blir man ikke utlært selv om man har holdt på en stund.

Vi har i dag ca. 30 medlemmer, med en aldersspredning fra ca. 60 år og opp til i overkant av 80. Behovet for å tilrettelegge for at «Vi over 60» skal klare å henge med i den teknologiske utviklingen, er stadig større. Det skjer mye på denne fronten til enhver tid, og det er stadig noe vi må lære – og vi trenger hjelp.

Seniornett Røros gjennomfører en kursrekke 8 ganger på 2 timer om høsten og

tilsvarende om våren. Flere av dem som er med på dette vårhalvårets kurs, har faktisk vært med helt ifra starten av.

Det er uendelig mange temaer å ta av når vi skal føres inn i den digitale verden: Hvordan drive slektsforskning på nett, hvordan bruke

nettsidene til biblioteket, Vipps, bruk av nettbank, kjøp av billetter til tog, buss og så videre, skattemeldingen på nett, hvordan bruke kommunens nettsider for selvbetjening, bruk av telefon og nettbrett, hjelp til PC-, telefon-, nettbrett-innstillinger. Hvilke program trenger vi? Lista er egentlig uendelig.

Vi har en fast instruktør. Men på mange av temaene henter vi inn personer med den aktuelle kompetansen. Vi har dessuten inngått en samarbeidsavtale med stedets lokale internettleverandør, Ren Røros Digital.

Seniornett
Røros

virksomheten hos oss i Røros

En av deres læringer er hjelpemann på kursene våre og på datacafeen, som vi har dratt i gang i et samarbeid med flere lag og organisasjoner. Det lokale Hørselslaget, LHL Røros, Pensjonistforbundet Røros har alle medlemmer som har behov for digital kunnskap. Disse organisasjonene stiller med hjelpere som sammen med læringen vår og eventuelt en annen kyndig person kan svare på store og små spørsmål. Det er både hyggelig og nyttig.

Frivilligsentralen på Røros er stedet for datacafeen. Og Frivilligsentralens leder, Berit Sevatdal, er en helt nødvendig krumtapp i virksomheten vår. Hun sitter med oversikt over det som skjer på kulturfronten i lokalsamfunnet vårt. Hun sender ut beskjeder og holder orden på møteinnkalinger og papirer og er vår kontaktperson, vårt ansikt utad.

Som i de fleste lag og foreninger er det en utfordring å rekruttere nye medlemmer.

For mange kan det være litt av en terskel å skritte over, når man skal i gang med ny kunnskap.

Akkurat nå gjør vi et forsøk på å utforske begrepet Velferdsteknologi. Dette er et fagfelt som vi på et eller annet vis vil bli utsatt for i senioralderen vår, enten vi fortsetter å være friske og raske eller vi blir rammet av redusert helse eller sykdom.

Hva betyr det for oss når kommunen reduserer antall sykehjemsplasser og øker antall omsorgsboliger og hjemmebasert omsorg med begrunnelse i økt anvendelse av Velferdsteknologi? Hva må vi kunne for å dra nytte av denne teknologien? Og ikke minst: Hva bør kommunen gjøre for å sette oss i stand til å mestre slik teknologi bedre? Hva bør de satse på for at deres tjenester skal nå fram til oss brukerne i enda større grad? Dette er problemstillinger som vi skal få svar på etter hvert.

Gratis datahjelp for Seniornett

Det oppstår altfor ofte problemer med PC, Mac, nettbrett og smarttelefonen din. Seniornett tilbyr gratis support til alle våre medlemmer, og kan hjelpe deg på mange forskjellige måter

Du kan ringe til vårt sentrale nummer, **22 42 96 26** (kl. 9:00-15:30 mandag til fredag). Du kan også sende en e-post til datahjelp@seniornett.no. Eller hvis du går inn på vår hjemmeside, www.seniornett.no/datahjelp, kommer det opp et skjema som du kan fylle ut og trykke på «Send inn» nederst på siden. Så får du svar så fort som mulig.

Mange av de lokale foreningene i landet tilbyr også hjelp. De har både veiledning og kurs. Seniornett har over 200 lokale foreninger i Norge og nye kommer til hele tiden.

Lokalforeningene har møter og aktiviteter bare på visse dager og tider, så undersøk dette først.

Vi ønsker at datahjelp etter hvert skal gjelde i alle våre foreninger over hele landet. Derfor tilbyr vi instruktør/veileder-seminarer i de forskjellige regionene. Hvis du ikke kjenner til om det finnes en lokal Seniornettforening i ditt nærområde, kan du finne oversikten på vår hjemmeside www.seniornett.no/lokalforeninger eller du kan ringe til **22 42 96 26**.

Datahjelpen fra Seniornett sentralt som du ser ovenfor, er åpent alle arbeidsdager dersom du må ha hjelp. Nå eller ikke har en lokal forening i nabolaget!

Datahjelp med fjernstyring

En metode vi kan bruke er fjernstyrt hjelp direkte til din PC eller Mac ved hjelp av et program som heter TeamViewer . Beskrivelse av hvordan du gjør dette finner du under fanen «Datahjelp» og punkt 2 på Seniornetts hjemmeside.

Dette programmet fungerer som en direkte kobling mellom din enhet og en supportenhet hos Seniornett sentralt. Det vil si at når du har lastet ned programmet til din PC/Mac/nettbrett/telefon kan du få direkte hjelp (fjernstøtte) fra en annen person i Seniornett som sitter med en PC et helt annet sted. Der er det mange flinke studenter og andre frivillige som vil hjelpe deg der og da. Når du har lastet ned TeamViewer til din enhet, vil du finne ikonet på ditt skrivebord.

Synes du dette er vanskelig kan du alltid ringe til Seniornett sentralt på tel.: **22 42 96 26** (9:00-15:30 mandag til fredag).

Når du har fått inn TeamViewer på din enhet kan du ringe oss på samme telefonnummer og vi ber deg da om å åpne TeamViewer. Nå skal du lese opp de tallene som står under Din id (det kan være ni eller ti tall her) og så leser du opp passordet. Passordet i TeamViewer fungerer som din nettbanks kodebrikke, det er et nytt nummer som kommer opp hver gang du

t medlemmer

åpner programmet. Neste gang du åpner programmet har du fått nytt passord – så det er helt trygt og sikkert.

Lær å bruke Startmenyen og adressefelt

Det er to ting som er viktig å vite når du ønsker hjelp fra oss i Seniornett.

For det første er det lurt at du kan bruke søkefeltet på Startmenyen hvis du har en PC.

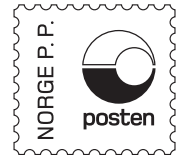
Startmenyen er alltid nede til venstre på skjermen. Fremgangsmåten er:

1. åpne startmenyen og slipp mus
2. begynn å skrive (søkefeltet kommer frem etter at du har skrevet den første bokstaven)
3. klikk på programmet du skal åpne som kommer under Beste treff

Du bør også kunne bruke adressefeltet for internett på din nettleser (som kan være Chrome, Edge, Firefox, Opera, Safari). Adressefeltet er det **øverste** feltet som du kan skrive inn i. Som regel er det rett under toppen på siden.

Av erfaring ser vi at veldig mange bruker et søkefelt inne i en side i stedet for adressefeltet, da kommer du ikke direkte inn på siden du skal søke etter, men via en søkemotor, for eksempel Google.

Da regner vi med at du kommer deg videre i «dataverden»!

Returadresse:
Seniornett Norge
Postboks 1002 Sentrum
0104 Oslo

Bli medlem

Når man er i jobb har man som regel tilgjengelig hjelp til dataproblemer.

Hva så med den dagen du går av med pensjonen? Hvem skal nå hjelpe deg?

Som medlem av Seniornett kan du ringe på telefon 22 42 96 26 hverdager kl 09:00 - 15:30.

Vi kan svare på de fleste problemene som dukker opp. I mange tilfeller kan vi koble oss til din enhet. Problemet kan fikses ved fjernstyring. Som medlem koster denne hjelpen ingenting.

Vennlig hilsen fra

Hanne Libakken
Styrerepresentant

Ja! Jeg vil bli medlem i

Seniornett

*Fornavn: _____

*Etternavn: _____

*Adresse: _____

*Postnr.: _____

*Poststed: _____

Telefon: _____

Mobil: _____

E-post: _____

Lokalforening: _____

Andre kommentarer: _____

**Må fylles ut (BRUK BLOKKBOKSTAVER)*

For kr. 350,- i året får jeg:

- Fri datahjelp på telefon og via nettet
- Datahjelp på Seniornetts hovedkontor etter avtale
- Seniornettmagasinet 3 ganger i året
- Nyhetsbrev med tekniske tips og oppdateringer
- Tilgang til en av våre 215 lokale Seniornett-foreninger

Sendes til:
Seniornett, Pb. 1002 Sentrum, 0104 Oslo

Ring: 22 42 96 26
Send epost: nettinnmeldinger@seniornett.no